

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsakega torka prvi in tretji četrtok meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: uredništvu „DOMOLJUBA“, Ljubljana, v semeniških ulicah št. 2. Naročnina in inserati pa opravništvu „DOMOLJUBA“ Vodnikove ulice št. 2. — Namani se vsprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Štev. 18.

V Ljubljani, 16. septembra 1897.

Letnik X.

Vseslovenski in istersko-hrvatski shod.

Toliko slovenskih in slovanskih odličnih mož, kot dne 14. t. m. bela Ljubljana že dolgo ni imela v svoji sredi. Dvorana „Narodnega doma“ je bila ob 9. uri napolnjena do zadnjega kotička. Zbranih je bilo gotovo nad 1000 zborovalcev.

Vsem udeležencem sevala je radost iz oči in nads, da nam dan vseslovenskega in istersko-hrvatskega shoda prinese podlago za boljšo bodočnost.

S posebnim veseljem smo opazili, da so bili zlasti obmejni Slovenci zastopani v velikem in častnem številu. Iz Korotana jih je prispelo nad 100, med njimi častitljivi prošt tinjski Lovre Serajnik, vsi trije dež. poslanci, drž. posl. kanonik Lamb. Einspieler in veliko število odličnih drugih, zlasti kmetijskih rodoljubov. Iz zelenega Stajerja so prihiteli skoro vsi deželni in vsi državni poslanci in nebroj drugih narodnih zastopnikov posvetnega in duhovskega stanu. Primorce so zastopali njih deželni in državni poslanci, pl. Nabergoj in vsi vodje narodnega pokreta in gibanja na Goriškem, v Trstu in Istriji.

Ob četrt na deset pozdravi dr. Ivan Šusteršič v navdušenih besedah vse mnogoštevilne vdeležance.

Kot predsednika predlaga dr. Anton Gregorčič, ki je bil izvoljen z vaklikom.

Nato prevzame dr. Gregorčič, predsedstvo ter predlaga, častne predsednike dež. glavarja Kranjskega Otona Dežela, ljubljanskega župana Ivana Hribarja, drž. poslanca in predsednika kršćanske-slovenske zveze A. Barvinskoga, drž. poslanca dr. Stranškega in hrvatskega poslanca barona Rukavina, čemer vse shod burno pritrdi. Podpredsedniki so bili imenovani dr. Jurtela, kan. Lamb. Einspieler in pl. Nabergoj; zapisnikarji pa dr. Gregorin, dr. Medved, dr. Rozina in dr. Žitnik.

Predsednik dr. Gregorčič pozdravlja v zanosnih besedah vse navzočnike, zlasti pa zastopnike drugih slovanskih narodnosti.

Nato se oglasi za besedo dež. glavar O. Dežela ter pristžno pozdravi današnji shod v imenu krških Slovencev kot sijajno manifestacijo jugoslovanske slege in jedinstva. (Živahni „Živio“-klic.) — Župan Hribar pozdravlja navzočnike v imenu bele Ljubljane.

Državni poslanec Barvinski pozdravi shod v slovenščini v imenu rusinskega naroda, nadaljuje v rusščini in izjavlja sočidarnost Rusinov s Slovenci in Hrvati in vsemi Slovani. Omenja tudi plodonosnega delovanja slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, ki sta začasno združila vse Slovane v naročje cerkve, ter želi, da bi njihov duh tako prešinil vse Slovane, da bi se pod jednim geslom trajno zjediniti.

Posl. Stranški izvija s češčini, da ga je poslala parlamentarna komisija kluba čeških poslancev na naš shod, da pozdravi vseslovenski shod v imenu celega češkega naroda, ter izrazi željo, da prinese posveti in današnje delo zaželjeni uspeh.

Baron Rukavina pozdravi shod kot vodja opozicije v banovini ter povdarja, da je že skrajni čas, da se moramo vsi Slovani zjediniti proti našim sovragom, priporoča zlasti slogo med Slovenci in Hrvati ter nam stavi v iskrenih besedah pred oči cilj, da bi se zjedini Hrvati in Slovenci v jedno celoto.

Ko se je poleglo glasno in vsestransko pritrdjevanje, oglasi se drž. poslanec dr. Stojan ter nam v kratkih, a iskrenih in zanosnih besedah sporoči pozdrav od grobov slovanskih apostolov na Velikodu: ter prosí od obeh svetov današnjemu shodu boljšega blagoslova.

Ko je še državni poslanec pl. Vuković pozdravil shod v imenu narodne stranke v Dalmaciji, predlagal je pred-

sednik shoda dr. Gregorčič sledečo udanostno izjavo, ki se je takoj odposlala:

Nj. c. in kr. apostolskemu Veličanstvu
Dunaj.

Na vseslovenskem in istersko-hrvatskem shodu v Ljubljani sbrani zaupniki slovenskega in hrvatskega naroda polagajo pred stopnjice najvišjega prestola izraze svoje neomahljive udanosti in zvestobe do posvečene osebe Vašega veličanstva in prejasne vladajoče rodbine.

Dr. Gregorčič, predsednik.

Ko so utihnili naudušeni živio-klici na presvetlega cesarja, prešlo se je na dnevni red in predsednik podeli besedo slovenskemu načelniku „zveze“, dr. Susteršiču. V kratkih in točnih besedah razjasnuje dr. Susteršič sedanjí politični položaj in kaže na bodočnost, ki se sedaj še ne da nikakor določiti. Toliko pač je gotovega, da se v Avstriji pripravlja prevrat v političnem življenju, da je nemška obstrukcija znak opravičene bojazni, da se prvenstvo nemštva bliža koncu. Vendar moramo biti pripravljene, ako treba, morda še na večletno najostrejo in najodločnejšo opozicijo. (Silno pritrdjevanje, živio- in dobroklici!) Mi hočemo videti dejanja, ne meneč se za lepe besede in prazne obljube. (Dolgotrajno ploskanje.)

Po dr. Susteršičevem političnem govoru, v katerem je označeno razmerje mej „zvezo“ in ostalimi klubi desnice, sprejela se je jednoglasno predlagana resolucija, ki so v njej načrtani pogoji, pod katerimi bodo naši poslanci pripravljene, vlado podpirati.

Zatem govorili so dr. Ferjančič o jezikovnem vprašanju, dr. Spinčič v burno priznanem govoru o isterskih, dr. Franko v srečno vbranih besedah o goriških, dež. posl. Grafenauer humoristično navdahnjeno o koroških in dež. posl. dr. Dečko o štajerskih razmerah in težnjah. Omenjamo samo še, da so se vse predlagane resolucije jednoglasno sprejele.

Kot zadnji govori še dr. Povše o narodni avtonomiji in gospodarskem položaju našega in istersko-hrvatskega naroda.

Došlo je mnogo brzogovornih pozdravov iz raznih krajev Slovenstva in Slovanstva.

Resolucije.

Splošni politični položaj.

1. Vseslovenski in istersko-hrvatski shod sprejme združenje vseh slovenskih in hrvatskih državnih poslancev z veseljem na znanje in odobrava v vseh točkah program „Slovenske krščansko-narodne zveze“.

2. Slovenskim in istersko-hrvatskim državnim poslancem se izreka popolno zaupanje in se isti pozivljejo naj v parlamentarni večini vstrajajo, dokler boče odločno in neodvisno od trenutnih vladnih tendenc, dejansko izvrševala svoj program.

Jezikovno vprašanje.

Vseslovenski in istersko-hrvatski shod zahteva, da se v članu 19. temeljnega zakona o splošnih pravicah državljanov z dne 21. decembra leta 1867, št. 143 drž.

ak. zajamčena narodna in jezikovna enakopravnost v šoli, uradu in javnem življenju izvrši tudi glede slovenskega in oziroma hrvatskega jezika na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem.

Toraj se zahteva, da so pri vseh državnih uradih vseh deželah uradniki, ki imajo občevati s slovenskim od nosno hrvatskim narodom, večji v govoru in pismu slovenskega oziroma hrvatskega jezika in da se jezika ne večjim že nastavljenim uradnikom določi rok, v katerem se morajo izkazati s tem znanjem.

Isterske in tržaške razmere.

Zbrani na vseslovenskem i istersko-hrvatskem shodu pozivajo svoje poslance v državnem zboru, da skupaj s svojimi zavezniki zahtevajo z vso odločnostjo od c. kr. vlade, kot pogoj za podpiranje iste:

I. da se že dolgo trajajoči sistem v pokrajinah Trsta okolico i Istri, kakor i v celem Primorju, idoči naravnost na zator slovenskega in hrvatskega naroda, korenito spremeni; da se zadovolji v osnovnih državnih zakonih utemeljenim zahtevam Slovencev in Hrvatov, v cerkvenih, šolskih, upravnih, sodnih i gospodarstvenih stvarih; ter v obče, da preneha njih nesnosno stanje in da se s njimi postopa po zakonih, kot ravnopravnimi državljani i ljudmi;

II. posebej glede Trsta z okolico:

1. da se uredi v mestu Trstu i okolici ljudske šole ako, da se slovenski otroci podučujejo v svojem materinem slovenskem jeziku;

2. da se za tržaško okolico — vseh šest okrajev — ustanovi posebno c. kr. okrajno glavarstvo za prenehanje delokrog povse neodvisno od tržaškega magistrata, a odvisno naravnost od c. kr. namestništva v Trstu;

3. da se, oziroma na volitve v državni zbor, izloči okolica od mesta ter da okolica sama svojega poslanca voli.

III. posebej glede na pokrajino Istro:

1. da se, pod uplivom organov c. kr. vlade i tudi novi hrvatskih vernikov, ne odgajajo duhovniki, skoro zključno sinovi talijanskih voditeljev, v talijanskem jeziku duhu, ter ne nastavljajo med hrvatske vernike duhovniki talijanske narodnosti in čustva, neveščí hrvatskemu jeziku — kakor se to dogaja posebno v jednej diecezi — ampak da so hrvatske vernike vzgajajoči duhovniki veščí hrvatskemu jeziku i zauzeti za blaginjo hrvatskega ljudstva;

2. da se za 17.000 hrvatske odnosno slovenske dece, neimajoče šole, ustanove hrvatske odnosno slovenske ljudske šole i da se tudi obstoječe ljudske šole preuredi tako, da bode vsa deca poučevana v svojem materinem jeziku; ter da se zakon o šolskih taksah, kot nasproten razvoju ljudskega šolstva, odpravi;

3. da se za 140.000 Hrvatov in 44.000 njim povsod orodnih Slovencev ustanovi v Pazinu gimnazija s hrvatskim učnim jezikom.

Ostale resolucije priobči »Domoljub« prihodnjic.

Razgled po svetu.

Politični položaj. Pod predsedstvom viteza Jaworskega sešli so se 1. t. m. voditelji desnici pripadajočih strank. Krščansko slovansko zvezo so zastopali Barwinski, Bulat, Ferjančič, Gregorec in Šusteršič. Sklicatelj je naznanil vladno izjavo, da hoče vlada nadalje opirati se le na večino. Zbrani poslanci so oziroma na to izjavo soglasno sklenili: Zastopniki desnice jemljejo s zadoščenjem v vednost naznanilo vladino, strogo držeč se načel izraženih v adresnem načrtu in naglašajoč z vsemi strankami večine. — Izvolili so pododsek, ki se je pogajal z vlado. Vsi govorniki so naglašali, da pač bodo vse stranke podpirati vlado, da pa si pridržé popolno neodvisnost od vlade. Nadalje so zastopniki posameznih strank označili svoje zahteve, tako dr. Susteršič gledé Slovencev in Hrvatov. Vse zahteve so vsprejete kot zahteve skupne večine. Vspéh vseh obravnav je ta, da se večina nikakor ni vezala nasproti vladi, da vstraja pri svojih zahtevah, da pa na drugi strani groBadeni težko vsprejme izražene zahteve, ker se težko loči od nekdanj toli mogočne levice. Grof Badeni je ču pogoje, časa ima dovolj, da stvar premisli.

Državni sbor se vnovič snide dné 23. septm. Dolgo je odlašal Badeni, predno je sklenil okleniti se desnice, da bode z njeno pomočjo vladal. No, bomo videli, mu je li vrjeti ali ne. Poskušal je tudi spraviti Čehe in Nemce med seboj, pa se mu ni posrečilo.

Presvetli cesar bil je pred kratkem pri vojaških vajah na Moravskem. Ljudstvo ga je povsod burno pozdravljalo. Vojske vaje vršile so se prav tako, kakor da bi bila v resnici vojska. — Cesar je pri tej prilik-

obiskal tudi božjo pot Matere Božje na Hostinu. V spomin tega dogodka vzdali so spominsko ploščo v cerkvi. Velike vojske vaje vrše se sedaj tudi na Ogerakem. K tem je prišel nemški cesar.

Italijanski kralj bil je navzoč pri vojaških vajah nemške armade in se je pri tej priliki sešel z nemškim cesarjem. Razni listi vidijo v tem potrjenje trodržavne zveze.

Med **Grki in Turki** mir se zdaj ni sklenjen. Grki bodo morali pustiti, da jim bodo evropske vele-vlasti gledale na denarne dohodke. Kajti Grki so precej zagospodarili in če jim vele-vlasti ne bodo gledale na prste, Turki nikoli ne bodo dobili vojne odškodnine. Turek bi pa še vedno rad več dobil in kaj od Grkov prisilil, zato pa se mu ne mudi hitro skleniti mir.

Katoliški shod na Laškem. V jeseni l. 1874 bil je v Benetkah prvi katoliški shod na Laškem in letos 30. avgusta bil je v Milanu že petnajsti. Shodi so tu precej drugačni, kakor v severnih državah; kajti tu imajo razmeroma prav veliko skofov, tako, da se jih jednega samega takega shoda lahko prav veliko vdeleži. Letos je bil predsednik nadškof Ferrari, prisostvovali so še stiri drugi nadškofje in 28 skofov. Dosedaj se je na teh shodih več govorov bralo, kakor prosto govorilo. Pri letošnjem shodu so sli še za korak dalje; sedaj velja predpis, da mora vsak, kdor hoče na shodu govoriti, svoj govor spisan oddati predsedniku v pregled. Komur so italijanske razmere znane, se temu ne bo čudil. Vdeleženecv na shodu je bilo do 3000.

D o p i s i.

Iz krškega okraja, začetkom septembra. Tudi pri nas se je zasejalo seme socijalne demokracije. Čuditi se moramo, da se je začela ta bolezen širiti med našim vernim in poštenim gorskim rodом. Naj povem, kako nastanejo socijalni demokrati. Nezadovoljniji zapuščajo svoje rodne kočé in domovja ter skušajo v tujem svetu pridobiti si večjih zaslužkov z manjšim trudом. Seveda premnogokrat se je mož gorostasno varal, in morda nasprotno našel. Videvši, da je treba povsod in vedno le delati in zopet delati, ako hoče človek tavati še kaj dni po tem širokem svetu, navdaja ga še večja nezadovoljnost, katera pa pri prvi nesgodi preide v obupnost. V njegovem sreju se vzbuja zavist do bližnjega, ker vidi, da se morda istemu bolje godi; naposled pa dospé ta zavist v sovraštvo do vsacega, ki ni njemu enak v premoženju in mišljenju. Na ta način napravijo ti nezadovoljniji svojo posebno stranko in svoja glasila in se popolnoma ločijo od poštomislečnih ljudij. Imenujejo se „socijalne demokrate“. Mnogo taciéh socijaldemokratov sem pri priložnosti vprašal, ali vedo pomen in smoter tega društva,

nobeden mi ni znal jasno razkriti pomena. Iz tega spoznamo lahko, da obstoji ta stranka več ali manj iz takih bitij, ki sami za se niso sposobni misliti, ne soditi, ter se puste voditi od raznih hujskačev, ki žanjejo obilo plačilo za svoje govore in navduševanja, a tem siromakom, seveda obljub ne morejo spolniti. Bodimo več nego prepričani, da se njihova vprašanja nikdar in nikjer ne rešijo; kajti to bi bil „narobe svet“. Slovenski red ni še tako duševno reven, in dal Bog, da ne bi nobenega sina našega naroda obhajale črne misli, izneveriti se Bogu in domovini. Dragi rojaki! Ostanimo pri domačem ognjišču; dela in živeža je še mnogo pri nas. Tako si bodemo ohranili nepopačena srca, ljubezen do Boga in naroda. H.

Dela pri Litiji, dne 9. septembra. Predragi „Domoljub“! Sprejmi par vrstic iz našega kraja v svoje prostore. Nimam Ti poročati posebnih novic ali zanimivosti, nego le omeniti mi je gospodarski in kmetijski položaj. Dolgo vže prebiram razne časopise in vseskozi najdem, kako po raznih krajih ljudstvo napreduje s tem, da si snuje razna gospodarska društva, v katerih se kmetje

skupaj shajajo in posvetujejo o raznih rečeh. V naši občini pa še nimamo niti jednega društva. Res! naša občina prav sladko spi. — Žalostno! Čudno ni da gredo našim kmetom vedno posestva „rakov švižgat“. In vendar si tega nismo sami krivi, ker so letine take, da ima kmet vedno jako velike stroške. Zbog tega si moramo pa sami pomagati ravno s tem, da si ustanovljamo rasna društva, kakor „hranilnice in posejilnice, konsumna društva itd., katera nam pomagajo v raznih odnošajih, da se izognemo tujim prekupcem. Ti so v veliko škodo kmetiji, pri kupovanju in prodajanju poljskih pridelkov, ter družega blaga. Jako želim, da bi te vrstice na potzatile samo kos Domoljubovega papirja, temveč da bi padle v roke našim možem, ter da bi se takoj poprijeli resno dela, in bi tudi na Dolih ustanovili kako društvo. Kakor hitro se boče jelo kaj pripravljati. Vam takoj sporoči Vaš —s.—

Svibno, dne 10. septembra. Ze v drugič moramo poročati cenj. čitateljem „Domoljuba“, da nas je opetno obiskala šiba Božja. V pretečenem tednu se je v drugič vsula toča ter pokončala še slednji grozdčič. V obče je letina pri nas zelo slaba; ne vè se od kod boče ubogo ljudstvo dobilo potrebnih novcev za davke, ki se uprav zdaj pobirajo. Vse nas tlači; — kruh prejemamo iz Radeč, in strmite — kg celo po 40 kr. (Pisec dokaže s pričami.) Za vse javne in celó zasebne naredbe se zanimajo za to postavljeni organi, a pri prodaji kruha se ni še šlihalo, da bi se bilo potrebno vkrenilo (vsaj pri nas ne!) t. j., da bi slavne oblastnije ukrenile potrebne korake, da bi se kruh prodajal po primernih cenah, in sicer na tehtnico, kar je najpoštenejše. Res je moki poskočila cena, vendar pa ne za 50 do 60%. V Radečah so ustanovili konsumno društvo, katero, kakor se čuje, dobro napreduje, a želeli bi bilo, da bi slavno vodstvo konsumne družbe tudi s kruhom preskrbovalo svoje ude. Tako bi se enkrat za vselej nekaterim pekem pristrigle peruti, in ubogemu ljudstvu, ki je navezano po krajcarjih sproti kupovati kruh, zdavno pomoglo.

Iz Cirknice, 9. avgusta. Naši delavni poslanci prirejajo po deželi shod, da ljudstvo glasno zazna, koliko se za njegove šulje steri v deželasem in državnem zboru. Državni zbor je postal posebno v zadnjem zasedanju predmet občne nejevolje in prav je, da se namosno razmese ljudem v najstveji luči naslikajo. V ta namen je napovedale katol. sloven. ipobratvalno društvo v Cirknici dne 8. septembra ob 4. uri popoldne na prostoru pred cerkvije shod, na katerem naj bi poročala naša domača poslanca o delovanju deželnega in državnega zbora. A ker je imel vlak, s katerim se je pripeljal dr. Ignacij Zitnik poldrugo uro zamude, se je shod pričel šele nekoliko pred peto uro. Zaradi tega zapoznenja se je mnogo ljudstva razšlo, vendar jih je ostalo še okoli 400 na shodu. Shod otvori pred. gosp. dekan Francisek Kunstelj, in dá besedo dežel. poslancu g. Fr. Modicu. Ta v strogo stvarnem in bogatem poročilu omenja najprej vodovod, ki ga nameravajo zgraditi za Cirknico, Rakek in Uno, potem odpeljave vode iz Jezera, za kar se vlada zelo zanima. Glede pogozdovanja Kraša smo slišali, da se je že blizu 20 milijonov drevesec nasadilo.

Nato pojasni pomen neposrednih tajnih volitev in prosil navzoče, naj v smislu sklepa katol. narodne stranke v deželnem zboru izreko o tem svoje mnenje. Predsednik dá mnenje na glasovanje. Vsi navzoči brez ugovora poslušca pooblasti, naj v njihovem imenu glasuje za direktne tajne volitve s prestavkom, naj se vrže v mnogih volitnih okrajih, najbolje po občinah. Gospod poslanec med glasnimi živio-klici konča svoj govor. Državni poslanec dr. Zitnik nato z vneto pa demačo besedo slita neplodno razgrajanje in rogoviljenje v državnem zboru. Pravične jezikovne naredbe za Ceske in Moravsko so pozrečile take zvase obstrukcije, ki bi ji po slovensko rekli otročje negajanje. Dva meseca in štiri dni je zboroval državni zbor, pa razun pogodbe s Bolgarijo, ki je bila rešena v treh urah, ni storil ničesar. Omenja krivično pogodbo z Ogerako, katera je naši polovici potrla že toliko milijonov. Nato z ognjevitimi besedami posivlja, naj se kmetje združujejo v kmečkih zabrugah, da ložje in z manjšimi stroški razprodajajo svoje pridelke in sami določujejo ceno. Seveda, dokler država ne boče podpirala zadrug, dokler zadruge ne bodo preskrbovale vojaštva s potrebščinami, boče le bolj životarile. S tem se bo tudi zatrla odesuštvu prakupčevanje. Avstrija je poljedelska država, zato mora vlada kmetekemu stanu z vsemi sredstvi odpomoči. Vpeljati se mora tudi prisilna deželna zavarovalnica, da denar vstane v deželi, ne pa da odteka v že tako polne kapitalistične banke. On je za Ebenhočov predlog za poldnevni pouk in šestletno obvezno obiskovanje šole. Vojaštvo požre državi največ dohodkov. Uvede naj se dveletna službena doba in po letu naj se pošljejo kmetaki sinovi domov, da pomagajo na polju. Isto ljubezen in navdušenje za kmeta, kateri gori v njem sedaj, hoče ohraniti vedno. Vóli se kateri koli poslanec v državni zbor: a vsak tak zastopnik imej nekaj v glavi, dober jezik in neustrašeno zagovarjaj koristi svojih volilcev! Po jedno in pol ure trajajočem govoru so mu volilci izrekli zaupanje in ga burno pozdravljali. Nato predsednik s spomini na cesarja in papeža zaključil shod.

Iz Tomšičja 3. septembra. Ravno jedne leto je minilo, ke smo pri nas ustanovili posejilnice in hranilnice. Ker sem lansko leto posočal o njem ustanovitvi, moram letos sporečiti o njenem vsepku. Ves promet naša do sedaj 56.023 gid. 17 1/2 kr., obrogljo 56.000 gid. 89 vletnikov je vložile 18.923 gid. 47 kr. in 169 prosticem se je posedilo 21.409 gid. 90 kr., vzdignilo se je 3494 gid. 70 kr. Nekaj posejila smo vzeli pri „Ljudski posejilnici“ v Ljubljani. Akoravno je naša posejilnica blizu Ljubljane, kamor hodije ljudje po opravkih, vendar dobre napreduje in ljudje imajo vedno vedje zaupanje do nje, pridne denar vlagaje in seveda se tudi za posejila oglašajo. Kako bi se le vspovale po mnogih sumpijah na Kranjskem, ki so daleč od mesta, kjer je hranilnica ali posejilnica, ke bi bilo več poguma. „Domoljub“ je se večkrat priporočal ustanovitev posejilnic, da bi ga le bolj ubogali in poslušali. Truda je seveda precej veliko pri tem, a korist v meralnem in gmotnem svira je toliko večja in se bo pokazala najbolj po pretoku nekraj let. —

Par nesreč nas je zadelo pred kratkim. Toča je zadela del ižanskega polja in precej škodovala ajdi, in otroci so prevzročili ogenj, ki je vpepeljal nekaj gospodarskih poslopij. — Omenil sem že lani, da je bila v prejšnjih časih v Tomišlju zelo sloveča in obiskana Božja pot. Priča temu je najbolj velika cerkev, rotunda z dvema zvonikoma in kupolo, katere bi ne bili mogli sami domačini sezidati, ako bi ne bili k temu pripomogli s prispevki pobožni romarji in obiskovalci te cerkve. V nekem starem pismu iz leta 1726 berem: Nova cerkev se je začela zidati leta 1720 in je bila dovršena l. 1724; cerkev, katere je zelo pripravna, vzbuditi v srcih istih, ki pribežé k blaženi Mariji Devici Tolažnici, pobožna čutila, katere je zelo obiskovana od pobožnih obiskovalcev, ki so dosegli v njej že veliko milostij. Sezidala se je na mestu prejšnje stare cerkvice, ki je imela na steni letnico 1519, kar nam kaže veliko starost te Božje poti. — Valvasor pravi, da je bila stara cerkvice večkrat v veliki svetlobi v ponočnem času in da so se od tistega časa začeli veliki shodi v Tomišlju Mar. Imena in Rož. nedeljo. Iz ižanske župnije pride te nedelji še vedno veliko ljudij Marijo Tolažnico počastiti, a iz drugih župnij, od koder so ljudje prihajali v procesijah in posamezno v obilnem številu, so romarji zelo izostali. Glavni vzrok je bil ta, ker ni bilo več let tukaj stalno nameščenega duhovnika in ljudje niso mogli prejeti sv. zakramentov in zadostiti svojej dušni potrebi, kar je glavni namen Božjih potov. A v tem osiru se bo od sedaj romarjem zopet lahko postreglo, ker tukaj zopet stalno biva duhovnik.

Ravne na Goriškem, koncem avgusta.*) Ljubo doma kdor ga imá! Kako so te besede resnične, ve ta, kateri je imel dom, pa ga je po nesreči zgubil. Pravi domoljub je ta, kateri zna ceniti vrednost ljubega doma. Svoj dom ceniti pa zna gotovo revež pogoralec. Vsako leto, vsak mesec, da, skoro vsaki dan nam prinašajo časniki žalostne vesti, kako so vsled različnih nezgod

*) Za zadnjo številko prepozno.

po naši slovenski domovini jedni ali drugi nesrečniki zgubili svoj dom. To se zgodi pri požaru. Ta nesreča je zdaj zadela šest posestnikov v Gornjih Ravnah pri Cerknem na Goriškem. Dne 7. avgusta t. l. pred poldnem je silni ogenj v kratkem času vničil sedem velikih hiš in hlevov. Zgorelo je vse, kar je bilo slamnatega in lesenega, obleka, jedila, živinska krma, kmetijski stroji, posoda, orodje, hišne oprave, knjige, tudi nekaj denarja, vse sadno drevje okoli hiš. Tudi nekaj živine je v ognji poginilo. Kako je ljubo doma, se je videlo ob času najhujšega ognja. Vsa živina je silila nazaj v hleve vkljub strašnemu požaru. Otroci, žene, starci, vse je vpilo vzdigovaje roke proti nebu, ko so videli, da so brez domače strehe. Pozrešni ogenj tudi hiši božji ni prizanesel, oropal jo je njenega klinča, zvonika, zvonovi so paši na zvonikov obok. Tudi svetišče je bilo v nevarnosti. Cerkevna streha je že s plamenom gorela; ravno v zadnjem času je prav Bog poslal ljudi iz Cerkevga, Zakriža, Reke, da so nam rešili zadnje naše pribežališče, cerkev, kjer moramo Bogu svojo žalost potožiti in v naši obupnosti iz vere tolažbe zajemati. Šestinsirideset ljudij je brez strehe, deloma brez jedi in dostojne obleke. Živina se je morala potakniti po drugih hlevih. Veliko škodo je napravil požar, škodo, katere popraviti ne moremo sami. Le od usmiljenih ljudi je odvisno, ali bomo še imeli svoj dom, ali ne, ker že tako močno zadolženi nimamo moči, da bi si popravili ožgane hiše in staje. Predragi bralci »Domoljuba«, pomagajte nam z milodari, da bomo mogli zopet reči: Ljubo doma, kdor ga ima! Vsem usmiljenim in radodarnim darovalcem pa naj predbrotljivi Bop njih dom in stanovitejsi in prijaznejši ohrani v plačilo tega, da bi pogorelcem pripomogli do varnega zavetja domače strehe. Neki sleparji baje prosijačjo okoli, češ, da so pogorelci iz Ravne. Pravico v ta namen prositi imajo samo tisti, kateri imajo od gosposke pisano dovoljenje.

Ravnski pogorelci.

Listek.

Iz Brazilije.

Meseca julija.

Prvo pismo.

Dragi Domoljub!

Nekdaj je pisal Gorenjski Ambros v »Domoljuba« o raznih stvarih pri kmetijstvu. Te vstice brali so ljudje prav radi. Upam, da bodo dragi bralci tudi te moje vstice, katere sem napisal iz ljubezni do svojih sorojakov, bivajoč v daljni Braziliji, radi brali. Tudi tu rad berem »Domoljuba« in ga nisem pozabil. Zato si vzemem čas, da natanke popisem braziljsko kmetijstvo in prošim »Domoljuba«, da te moje vstice stisne v kak kotiček.

Pri nas v Braziliji ni tako kakor vam gospod Gergolet v svojem časniku trobi in napeljuje ter zapeljuje ljudi. Rečem vam, gospod Gergolet dela za svoj žep, ne

pa vam dobro. Ko bi ta mož pokazal svojo glavo v Brazilijo, ne imel bi več toliko ljudij v hlevu zaprtih, lačnih in žejnih. Gospod Gergolet vam pisari, kako je po ceni zemljišče, hiša itd. Jaz vam bolj natančno razložim kakor gospod Gergolet, kar sicer meni nič ne koristi, pač pa tistim, ki se pri vas na Kranjskem, zlasti na Notranjskem pogovarjajo: »Letos že slabo kaže, jo bo treba v jeseni pobrati v Brazilijo.« Tako mi zmiraj pišejo iz Brazilije, kako je tam dobro, če ni druge dobrote, je vsaj to, da ne bodo več birliči vrat lomili okoli moje hiše, in da ne bodo vedno srečkali mojo hišno številko. Kakih pet tisoč jih bočem prihranil v petih letih in potem se podam nazaj v svoj rojstveni kraj. Toda, dragi moj, če to misliš ali govoriš, motiš se zelo, ker tukaj v Braziliji ne gre tako gladko kakor doma račun. Kadar kdo sem pride, vé se-le, koliko je treba delati za pet tisoč goldinarjev. Zato vam tukaj

natanko popišem, kakšno je delo v Braziliji in kakšno veljavo da ima. Seveda, tisti, ki računa priti v Brazilijo in ki mene pozna, bode gotovo rekel: kaj ta vé, saj še delati ne zna. Toda, dragi moj, motiš se, v Braziliji mora vsakdo delati, če hoče živeti, in bodisi še večji gospod, ako ne zna dobro portugalskega jezika. Dobro poznam pisarja, ki je bil v Ljubljani v odvetniški pisarni, a tukaj je moral kavo pleti, ako je hotel jesti riž in fižol. Toraj sem moral tudi jaz delati, ako sem hotel solnce gledati, in zato vam lahko popišem brazilske dobrote.

Brazilija je zares rodovitna dežela. Devet mesecev zemlja rodi, a tri počiva. Julija mesca krog sv. Jakoba je tukaj največji mráz, ko je pri vas največja vročina. Ni tolikšnega mráza, da bi se delal led ali sneg, vendar tisti, ki so dalj časa tukaj, in pa domači mráz tako občutijo, in jih tako zebe, da se male reči delati ne morejo. Pade nekoliko slane, med dežjem pa sodra in toča. Nekatero leto, ta mesec julij, veliko škode naredi pri kavi, ker jo veliko konic vzame od zime. No, kaj zima, pogledjmo vročino, ki ni prav posebno huda, vendar je o Božiču taka, da v vsaki senci perotnina in živina široko zijajo. — Večji del hodijo ljudje tukaj bosí, razun

trgovcev v mestih. Kar jih je pa zunaj mesta, so vsi jednako opravljeni, hlače zavihane do kolen, rokave do komolcev in hajdi z matiko na ramí v kavine nasade, ker se že dan dela. Gotovo bi marsikdo rad vedel, kako se prideluje kava. Dela se to takole: Najprvo je treba kavino zrnje vsaditi v jeden čevelj globoko jamo, toda le plitvo se mora saditi. Založi se potem s suhimi drvni, ki se vzamejo še le tedaj stran, ko zraste kava dva čevlja visoko. Potem jo je pa treba opleti vsako leto petkrat, če dežuje, do desetkrat. Kava je sajena vsak-sebi tri metre in je sajena v kvadratih. Ko je drevo ali grm star šest let, začne roditi, najbolj rodi, kadar je star deset let, ko je pa star trideset let, ga posekajo in drugega vsade. Kavín grm je podoben drenu, ima belo lubje in več razrastkov; visok je dva in pol sežnja in prav košat, cvete belo in sicer v mesecu oktobru. Zori prve dni maja. Zrnje je podobno vašemu lumbarju, raste po celi vejiki, kakor češnje, tudi je cvetje češnjevemu podobno in podolgasto; ravno tako je perje. Zdaj raste, kakšna je kava, zvedeli boste pa tudi, kako draga je kava in koliko je z njo dela, predno jo v Evropi pijete. Vsak človek bo dejal, da je preveč po ceni. Pa o tem prihodnjic.

Družba sv. Mohorja l. 1897.

71.540 Slovencev se je letos zopet zbralo pod okriljem naše dične Mohorjeve družbe! Žal pa, da je naše število letos nazadovalo za 3687. Lani je bilo namreč število Mohorjanov doseglo doslej nedoseženo visočino 75.227 udov, predlanskem (l. 1895.) bilo jih je 72.097.

Dasi je pa število Mohorjanov padlo, nas je vendar še častna, mnogoštevilna armada nad sedemdeset tisoč udov! Sponosom se oziramo na tako ogromno število Slovencev, ki si hočejo z dobrim berilom bistriti um, blažiti sree, ki se hočejo ob lepih knjigah in zlatih naukih, katere ponujajo, navduševati in ogrevati za vero, dom in cesarja!

Ud je se tako-le razdele po posameznih škofijah:

l. 1897: l. 1896:

1. Goriška . . .	7.547	—	7.713	—	torej manj	166
2. Krška . . .	5.509	—	5.813	—	" "	304
3. Lavantinska	22.507	—	24.409	—	" "	1902
4. Ljubljanska	29.119	—	30.445	—	" "	1326
5. Trz.-kopr. .	3.683	—	3.765	—	" "	82
6. Sekovska . .	479	—	486	—	" "	7
7. Somboteljska	309	—	313	—	" "	4
8. Zagrebška .	602	—	574	—	" več	28
9. Senjska . . .	174	—	197	—	" manj	23
10. Poreška . .	121	—	111	—	" "	10
11. Videmska . .	199	—	209	—	" "	10
12. Razni kraji	450	—	364	—	" več	86
13. Amerikanski	681	—	632	—	" "	49
14. Afrika i. Azija	160	—	196	—	" manj	36

Vkup: 71.540 — 75.227 — torej manj 3687

Najbolj nazadovala je, kakor kaže razgled, Lavantinska škofija, ki je bila lani napredovala za 433 udov. Ljubljanska škofija, ki pri družbi slej kakor prej nosi zastavo, je lani bila pridobila 1379 novih udov, a jih letos zopet zgubila 1326. — Primeroma jako nazadovali smo na Koroškem, kjer je bilo lani družbi prirastlo 251 novih udov, a so letos zopet odskočili 304. To je veliko število in naša skrb mora biti, da v prihodnje zopet napredujemo ter izbrišemo le-ta madež! — V goriški nadškofiji, kjer smo lani napredovali za 469 udov, smo letos padli za 166. Druge škofije kažejo bolj neznaten nazadek, napredovala pa je zagrebška nadškofija z 28 (lani z 31), razni kraji s 86 (lani s 55) in vrli slovenski Amerikanci z 49 (lani s 77) udi.

Uzrokov, da je nazadovala število Mohorjanov v letošnjem letu, je več. Poglavitni uzrok je slabo gmotno stanje našega ljudstva po premnogih krajih, zlasti pa slabo gmotno stanje našega kmetakega stanú, katerega nazivljamo po pravici glavni steber našemu národu, in izmed katerega se leto za letom tudi zbira glavno krdelo za veliko našo Mohorjevo armado. Slaba letina lanskega leta, ki se je preslabo obnesla malone po vsem Slovenskem, je prizadjala našim kmetovalcem ogromno težkih skrbij, a je tudi naši družbi odnesla mnogo, mnogo udov! V vinskih krajih je izostal glavni pridelek, vino, da se je ljudstvo moralo boriti z veliko revščino. Drugod so razne uime pobrale kmetu poljske pridelke; mnogokje imajo še vedno nositi hude nasledke zadnjih potresov, — tako da se po vsem tem ne smemo čuditi, da se mnogokdo ni mogel več vpisati v družbo.

V mnogih župnijah je število udov bilo že prej tako visoko, da se je le težko moglo vzdražati na svoji višini, in ni čuda, da je padlo. Mnogo pa je še vedno župnij, v katerih bi število udov lahko moglo še zelo napredovati, da bi le bilo več zanimanja za dobro stvar. Upamo, da se take župnije vendar enkrat vzdramijo ter tekmujejo s svojimi sestrami!

Ob jednom pa moremo biti posebej uverjeni, da družba še nikakor ni prekoračila svojega vrhunca, kakor se

bodo morda veselili nasprotniki. Padlo je število udov, a to sme biti le za hip. Zastaviti moramo vse svoje sile, delati morajo na to vsi rodoljubi, da družba v prihodnje zopet napreduje, da je ne bo slovenske palače po naših prvostolnicah, ne slovenskega doma po naših mestih in trgih, ne slovenske kmetijske hiše in ne kože na zadnji naši planini brez M. horjevih knjig. V to pomoz! Bog, zato deluj slovenska požrtvovalnost in neutrudni, prezaslužni poverjeniki naše družbe!

Razgled po Slovenskem.

Mil. gosp. arhidjakon in generalni vikarij dr. Anton Jeglič — škof. Iz Sarajeva je došla vesela vest, da so papež imenovali našega rojaka, preč. g. dr. A. Jegliča za pomožnega škofa v Sarajevem. Gotovo ta novica razveseli vse Slovence, ki poznajo izredne vrline novega škofa Slovenca. Dičnemu rojaku v novem častnem dostojanstvu: Na mnoga leta!

Duhovniške spremembe v ljublj. škofiji. Č. gospod Matej Kljun, župnik v Zgor. Tuhinju je dobil faro Višnja gora. — Č. g. Matija Mrak, stolni vikarij je imenovan župnikom na Bohinjski Beli. — Č. g. Rok Merčun, podvodja v semenišču je imenovan katehetom na mestnih šolah v Ljubljani.

Umri je dne 3. sept. v Vrhpolju pri Vipavi deželni poslanec g. Matej Lavrenčič. Vipavske kmetiške občine je zastopal v deželnem zboru od l. 1874., za katere je vedno neumorno deloval. Bil je tudi izvrsten gospodar, večak v kmetistvu in vinogradstvu. Vipavci mu ohranijo neizbrisljiv spomin. N. v m p.

Tat v frančiškanski cerkvi — vjet. Ko sta pregledovala 2. t. m. cerkvenika cerkev, predno se odpre, zapazita, da je imel zopet nekdo opraviti po noči pri cerkvenih nabiralnikih, kakor že dvakrat letos. Brž se vrneta v zakristijo, skrbno zapreta vrata in obvestita o tem mestno policijo. Ko vsi skupaj po cerkvi iščejo zločince, zagleda cerkvenik za neko spovednico grešnika, ki pa ni čakal na spoved. Zločinec, ki je imel pri sebi v svežnji razno orodje in nekaj drobiza, se baje piše Matija Hanovšek. Star 28. let, doma iz Loga, brež. okraja na Štajarskem. Priznal je, da je on tisti, ki je izvršil tudi prejšnji tatvini v tukajšni cerkvi, med njimi ono strašno bogoskrunstvo julija mesca.

Iv. Schlakerjeva ustanova za učiteljske vdove za čas od 1. avg. 1896 do 1. avg. 1897 je razpisana. Pravico do nje imajo vdove učiteljev, ki ne uživajo kake druge ustanove in katerih možje so najmanj deset let hvalevredno služili v kronovini Kranjski kot ljudski učitelji. Prošnje do 30. sept. t. l. visokočastitemu konzistoriju v Ljubljani.

Iz Železnikov. S pomočjo gosp. držav. poslanca dr. Jan. Ev. Kreka osnovali smo si konsumno društvo. Hvaležni smo gospodu poslancu in vsem, ki so nam v tej zadevi pomagali in svetovali. Bog daj, da bi to društvo krepko napredovalo v polajšanje mnogih revnih

železniških prebivalcev, daj jim pa tudi potrebnega dela in zasluzka, da bo mogoče Zeleznikom tudi zanaprej vstrajno delovati in složno med seboj se podpirati.

Iz Dragomelj pri Domžalah. 6. sept. Naznanjam vam žalostno novico, da je danes popoldne okrog 2. ure nastal velik požar v naši vasi. Pogorelo je devet hiš z gospodarskimi poslopji vred. Zgoreli so tudi trije ali štiri prasiči. Škoda je tem večja, ker so bili poljski pridelki že večinoma pod streho. Ker so bili ljudje na polju ali na travnikih, mnogi niso rešili družega, kakor kar so na sebi imeli. Na pomoč so prihiteli požarna bramba iz Domžal, Dola in Doba, katerim se je posrečilo, ogenj ustaviti, da ni cela vas pogorela. Siromaki so bili zavarovani za majhne svote in morda še ne vsi; so torej pomoči potrebni in se priporočajo milosrčnosti dobrih ljudij.

Gad je pičil 31. avg. neko ženo iz Strmice v fari Studeno, ko je mej turšico fizo ruvala. Postojinski zdravnik g. dr. Ezen, ki je bil takoj poklican, meni, da pik ne bo smrtno nevaren. Čudno, da se letos nahaja mnogo te zlobne golazni in je z več krajev slišati o gadjem piku.

Iz Radovice, 31. avgusta: Sinoči ob 9. uri je bil previden 20 letni mladenič, ki je prišel nedavno iz Amerike. Prinesel je seboj revolver. Včeraj je razkaževal revolver, ga dal tovarišu v roke, kateremu se sproži, da bivšega Amerikanca zadene v trebuh, kjer mu je krogla obtičala.

Potres. Iz Vodice se nam piše: 3. sept. ob 8. uri 20. minut smo čutili precej močan valovit potresni sunek. Strah so občutili vsi, ki so bili v poslopjih. Slabjši, nekaj sekund trajajoči sunek smo čutili tudi v sredo 1. sept. zjutraj ob polu 4 uri. — Iz Komende, 3. sept. Danes ob 8 uri 15 min. je bil tukaj srednji nekaj sekund trajajoči potres.

Izpred porotnega sodišča. Dne 31. avg. je bil obsojen Janez Komidov iz Nadleska pri Ložu na pet let teže ječe, poostrene s postom vsak mesec. Dokazalo se je, da je imenovan dne 27. apr. 1897 l. ukradel Jan. Sipanu iz zaprte hiše gotovine 450 gid.

Trgatev. Z Radovice, 4. septm. Zalostno je bilo nekaj let, ko so naše vinske gore opustošene bile. Zasadili smo že mnogo, a čaka nas še dosti dela in stroškov. Nekateri bodo letos tudi že trgali v novih nasadih. Je

pa tako polno, da je veselje. Vreme je čez vse ugodno; izvanredna gorkota in zadostna mokrota zelo pospešujeta dozorištev.

Mezgoda na gorenjski železnici. Gorenjski vlak, ki redno dohaja ob devetih zvečer v Ljubljano, je prišel dne 6. t. m. šele po polnoči. Vlak namreč, ki se je peljal ob polu 6. uri iz Ljubljane, je pred Kranjem zadel ob bika in dve kravi, kateri so prišli pod vlak; vsled tega sta dva vozova skočila iz tira in je bil promet za več ur ustavljen.

Umor in samomor. Pri Sv. Ani pri Trziču je dne 4. t. m. Karol Hofbauer, našel 40 let starega brata Jožefa in njega soprogo Marijo ustreljena na posteljah. Vrata so bila od znotraj zaprta. Truplo Marije Hofbauer je ležalo na levi strani v postelji s prestreljeno glavo, in istotako tudi truplo nje moža. V njegovi bližini se je nahajal revolver, s katerim je Josip Hofbauer najprej svojo soprogo in potem samega sebe usmrtil. Našli so tudi listek, na katerega je Hofbauer napisal s svinčnikom besede: »Jaz sam morilec svoje plemenite žene.«

Potovalni učitelj za živinorejstvo postal je po slovenskem Štajaru znani gospod Martin Jelovšek. Službo nastopil je dne 1. septembra in prebiva pri kmetijski

solih Grottenhof blizu Gradca. Za delokrog mu je odločen Srednji in Mali Štajar, t. j. področje sledečih okrajnih glavarstev: Lonč, Feldbach, Ocolica Gradec, Hartberg, Voitsberg, Weiz, Lipnica, Radgona, Ljutomer, Ptuj, Maribor, Slovenjgradec, Celje, Brežice. Imenovanec boče na svojem potovanju razlagal o gospodarstvu v občini in posebič o živinorejstvu in mlekarstvu. Občine in društva, ki učitelja želijo, morajo se oglasiti pri deželinem odboru v Gradcu. Gospod boče tudi brez take oglasbe, kolikor mu bo čas dopuščal, po posameznih krajih sam gospodarje vabil k pouku. Torej: živinorejci in gospodinjje! Olašujte se pridno pri občinskem uradu, da vam piše po učitelja za živinorejstvo in mlekarstvo.

Iz listre 31. avgusta: Kakor poročajo naši vojaki polka 47, došli z manevrov s Štajerskega, našla jih je huda nevihta na »maršu« med Lipnico in Mariborom dne 23. avg. med 10. in 11. uro zvečer — kjer je nakrat tresčilo v jednega kadeta artilerije in ubilo njega in njegovega konja na mestu. Kadeta so dali na ambulančni voz in ga peljali v Maribor, kjer so ga na pokopališču pokopali. — Pripovedovali so tudi, da je drugemu vojaku, tudi artileristu, v mečih odbila strela levo nogo — in tudi drugi za njim kakih 20 m. so bili omamljeni.

Raznoterosti.

Ameriške novice. Dne 21. sept. bo v Št. Pavlu nadškof Ireland posvetil v škofa našega rojaka, preč. g. Jakoba Trobca. Slavnost bo nekda velikanska; navzočih bo sedem škofov. — Ml. g. škof J. Vertin se je 11. avgusta vrnil v Marquette. B val je več tednov v Evropi. — V Minesoti so na nekem kraju zasledili bogato zlato žilo. Nedavno so baje našli več velikih kep zlata. Rudnik ima v lasti neki Luis A. Hall iz Novega Yorka, ki ga je pred kratkim kupil za 30.000 dolarjev.

(Zmrznil v egnju) Nekaj nezaslišanega, kaj ne da! In vendar se je to čudo dogodilo pred kratkim v New Yorku. Nastal je požar v neki pivovarni in ognjegasci so imeli opraviti tudi v kleti, kjer je stala priprava za umetno pripravljane ledu. V aparatu je bilo mnogo kemične snovi, ki provzročajo jako velik mrz, tako da nastane iz vode takoj led. Kar nastane razpok in ona tvornina se razlije po kleti, valed česar je nastal tak mrz, da je jedan izmed ognjegascsev zmrznil, dva pa nevarno obolela.

(Kake v Indiji dežja presije?) Indijani v suši takole prosijo svoja bogove dežja: V zemljo zabijejo visok kol in čezenj potegnejo dolgo vrv tako, da se ta lahko doli in gori premiče. Na vsak konec te vrvi privežejo po jednega Parija, katera se sama hočeta žrtvovati bogovom za občni blagor. Ta dva potem toliko časa vlečajo doli in gori, dokler ne umrjeta od velikih muk. Vas nared pa in popi med tem časom glasno bogove dežja presijo. Ko prva dva Parija umrjeta, prideta na vrsto druga dva in to se potem toliko časa ponavlja,

dokler ne prične deževati. In ako prične deževati, imajo vsi dotične reveže za svete može in jih visoko spoštujejo.

(Grozna zamena.) Iz Pariza se poroča: 17. avgusta umrl je mlad mož z imenom Edmond Z... V isti sobi kakor mrlič je ležal na drugi postelji njegov brat Karol, ki je bil mrtvouden. Oba brata sta imela stanovanje, katero je obstajalo iz dveh sob. Na dan smrti Edmonda pride službenec mrliškega zavoda, da zmeri dolžino mrliča za krsto. Isti večer je prosila mati, gospa Z. svojega soseda, da je prenesel mrtvoudnega Karola na posteljo mrličevo, češ, da bo mehkeje ležal, mrliča pa na drugo posteljo. 18. dne pride uslužbenec zavoda za pokopavanje mrličev, da položi mrtveca v krsto. Prosi gospo Z., naj stopi med tem, ko bo on spravil mrliča v krsto, v sosedno sobo, da se ne bo preveč vznemirjala. Uslužbenec stopi nato k postelji, kjer je po njegovem mnenju ležal mrlič, katerega je prejšnji dan zmeril. Seveda ni vedel, da je gospa Z. zamenila mrliča z bratom. Začel je zavijati mrtvoudnega v mrliški prt. Nesrečnež je bil vkljub mrtvoudnosti pri polni zavesti. Hotel se je premakniti, toda, nedopovedljivo grozni strah mu je onemogočil vsako gibanje. Kar se približa uslužbenec pri delu postelji, kjer je ležal pravi mrlič. — »Kaj pa je to, tu imame dva mrliča!« — vzklikne sosedu, ki mu je pomagal. — »Ne ta je mrtvouden!« odgovori ta. — »Obraz je začel pa že trohneti,« — zavpije uslužbenec. Oba moža bila sta grozno prestrašena. Hitro sta odvila mrliški prt raz Karola in ta je ležal s široko odprtimi in štrlečimi očmi in se zaman trudil, da bi spravil kak

glas iz sebe. Seveda sta spoznala, da sta postelji zamejnani. Na njihov klot pride gospa Z. in pade v nezavest, videč, kako grozna nesreča bi se kmalu zgodila. Kmalu se je wvedla in zdaj so nadaljevali svoje delo s pravim mrličem.

(Ženin): »Ti me tedaj ne maraš v zakon. Jaz vem za nekega, ki bode to zelo občaloval.« — Ona: »Jaz že ne.« — On: »Ti morda ne, pač pa tvoj bodoči mož.« —

Narodno gospodarstvo.

Tržne cene v Mariboru. Pšenica 8 gl. 40 do 80 kr., rz 5 gl. 60 kr. do 6 gl. 30 do 70 kr., oves 2 gl. 90 kr. do 3 gl. 20 kr., kuzuza 4 gl. 86 kr., do 5 gl. 15 kr., proso 4 gl. 50 do 90 kr., hajdina 5 gl. 15 do 55 kr., vse po hektolitr; kilo govedine 48 do 68 kr., svinjetine 56 do 70 kr., povojene 75 do 85 kr.; puran 1 gl. 50 do 90 kr., goska 1 gl. 15 do 50 kr., rveca 50 do 70 kr.; kito jabolk 15 do 20 kr., hrutek 12 do 18 kr.; 100 kilo sene 1 gl. 80 kr. do 2 gl. 10 kr., slame lepe 2 gl. 40 do 60 kr., za krmo 1 gl. 50 do 70 kr., za steljo 1 gl. 30 do 50 kr.; 8 jajec 20 kr.; 100 vrst zelja 2 gl. 80 kr. do 3 gl. 80 kr.; kilo kislega zelja 12 kr., kilo kisle repe 12 kr.

Kako sboljšati zemljišča?

(Konec.)

S tem smo dali duška studentem, da ne silijo na vrh in blatijo zemljo. Ako je kraj le nekoliko nagnjen, se to dele lahko izvrši in ima trajen vspeh. seveda, na ravninah je to drugače. Da se pa kmet izogne vsled dela velikemu plačilu, svetujemo mu, naj se za taka in enaka dela porabi čas po zimi, kadar ni veliko snega, da se s domačimi ljudmi to opravi.

Povsod pa, kjer smo zemljo obdelali, ne pozabimo ji tudi na vrh oskrbeti gnoja ali redilnih snovij. V ta namen velja gnojiti s navadnim hlevnim gnojem, kompostom ali pa s pepelom. Kjer hočemo imeti travnik, obsejmo najprej z deteljo ali senenim drobirjem, da drn hitro zaraste. Zraven tudi ne pozabimo saditi sadno drevje, naj si bo na vrtu, travniku ali pašniku. Seveda

moramo poslednje izbirati take, katerim živina ne škoduje, n. pr. oreh, kostanj itd.

Kaj pa bo potem s pašniki, ako bomo vse v njive in travnike spremenili? bode me morda kdo vprašal. Ne bomo spremenili vse v polje, marveč toliko, kolikor jih je odveč. Da je pašnikov pri nas vse preveč, kaže ravno omenjena goščava, v kateri živina najde kaj malo paše. Kar jih je na roko, da veljajo za drugačno korist, naj se lepo predrugačijo, ostali naj se pa lepo otrebijo goščav! V ta namen naj se poseka gošča in porabi za steljo, nato pa vsako leto kosi ondi gošča in praprot, kar se tudi porabi za steljo. V nekaterih letih bode pašnik podoben travniku, tako se bode otrebja goščava in živina bode imela obilno dobre paše.

S takšnim ravnanjem pa ne bomo samo pospešili koristi in pridelke zemljišč, nego s tem bode rasla tudi njih vrednost! Vsaj nam je znano, kadar se zemljišča cenijo, da ločijo ceno po pridelkih zemljišča. Tako na primer se ceni oral vrta od 400 do tisoč goldinarjev, med tem ko se računi oral pašnika časih komaj na deset goldinarjev ali še nižje. In vendar marsikje je kraj tako pripraven, da bi se s prav malimi stroški dalo veliko storiti. Pregledajte, dragi kmetje, svoja zemljišča in popravljajte, da se iz zapuščenega sveta s pridno roko spremeni kraj v lep in rodovit. To bode prvič vam samim v korist in ponos, naslednikom vašim v dobiček in domovini v kras. Saj poje že naš prvi pesnik:

Slovenec, tvoja zemlja je zdrava
In pridnim nje lega tud' prava.
Išče te sreča, um ti je dan,
Našel jo bodeš, ak' nisi zaspan!

Pohorski.

Jeranova dijaška miza.

Komaj smo srečno brez bankerota prebili zadnje šolsko leto, napoveduje se nam že zopet novo. V minolem šolskem letu je bilo v Jeranovi dijaški mizi redno podpiranih 140 dijakov, gimnazijcev, učiteljskih pripravnikov, iz obrtne strokovne in in ljudskih šol, od katerih jih je 120 dobro izvršilo šolsko leto. Za celo leto je bilo troškov 2940 gl. 40 kr., zares velika svota, ako pomislimo, da se je večinoma nabrala od milodarov, naklonjenih od poztvovalnih prijateljev naše revne šolske mladine. Hvala Bogu, da so za lansko leto vsi troški — blizo tri tisoč goldinarjev — plačani. Za novo šolsko leto nam je ostalo par stotakov, da bo mogoče odriniti prvi mesec, za naprej pa moramo zidati na pomoč božjo in podporo dobrotnikov šolske mladine, kajti potrebovali bomo znatne pomoči.

Za tekoče leto se je za podporo oglašilo 115 že doslej podpiranih dijakov; nemogoče je, jim prošnjo odbiti, ker so pošteni, marljivi in revni učenci. — Nevih prosilcev se pa toliko oglašča, da oskrbniku Jeranove dijaške mize res vroče prihaja ter da mora, če tudi s

težkim srcem, marsikateremu pridnemu mladeniču odreči prošnjo za podporo.

Prosim torej v ime Boga in v ime podpore zelo potrebnih učencev vse prijatelje šolske mladine, naj tudi to leto ne pozabijo na prepotrebni domači misijon, na Jeranovo dijaško mizo, vsaj nebeski Mladinljub sam pravi, da Njega vsprejme, kdor vsprejme katera malih v njegovem imenu.

Darovi naj se blagovolijo pošiljati podpisanemu.

V Ljubljani, 1. septembra 1897.

A. Kalan.

Prilodna številka „DOMOLJUBA“ izide dné

7. oktobra 1897 zvečer.

Loterijske srečke.

Dunaj, 4. septembra:	8,	36,	39,	25,	66.
Gradee, 4. septembra:	24,	30,	76,	42,	83.
Linc, 11. septembra:	18,	61,	7,	42,	19.
Trst, 11. septembra:	44,	10,	71,	88,	86.

Tržne cene v Ljubljani.

15. septembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica m. st.	11	—	Špeh, porojen, kgr.	—	72
Rež,	7	60	Surovo maslo,	—	84
Ječmen,	6	20	Jajce, jedno	—	3
Oves,	6	20	Mleko, liter	—	10
Ajda,	8	20	Govsje meso kgr.	—	64
Proso,	8	20	Teletje	—	63
Koruza,	6	20	Svinjsko	—	56
Krompir,	2	80	Koštunovo	—	38
Leča hktl.	12	—	Pišance	—	50
Grah,	12	—	Galeb	—	18
Pizol,	10	—	Seno, 100 kgr.	1	70
Maslo kgr.	—	94	Slama,	1	60
Mast,	—	74	Drva trda, 4 kub.mtr.	6	60
Špeh, svež	—	68	» mehka	4	50

100 do 300 gld.

na mesec lahko pošteno zaslužili steherni ter povsod brez zgube, ako hoče prodajati postavne deputacije srečke in državna pisma.

Ponudbe na Ludovika Oesterreicher, Budapest VIII, Deutschengasse 8. 459 10-6 198 6

V vsakem poštno-addajnem okraju, v vsaki fari in po potrebi v vsaki občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot 104 10-4

zupni mož, posredovalec

s dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od nekega, mnogo let obstoječega avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene ponudbe pod „V. u. G.“, Gradec, post. rest.

Razglasilo.

Podpisano mestno županstvo nazninja, da se bodo vrtili od sedaj naprej v Novem mestu (Kudelfovem) na Dolanjskem ob vsakem sejmu za goveje živino tudi

konjski sejmi

in sicer:

- 1) vsak prvi ponedeljek vsakega mesca (sko pade na tak ponedeljek praznik, vrši se sejm prihodnji ponedeljek), torej 12 sejmov; nadalje ob vsakem letnem sejmu, kakor
- 2) januarja v torek po sv. Antonu;
- 3) aprila v torek pred sv. Jurjem;
- 4) avgusta v torek po sv. Jerneji;
- 5) oktobra v torek po sv. Lukeži;
- 6) decembra prvi torek v adventu.

Prvi konjski sejm je bil torej

dné 2. avgusta 1897

kot prvi ponedeljek mesca avgusta

Prirejeno je za te sejme vsestransko pripravno in prostorno novo sejmišče tik državne ceste za novomeškim pokopališčem s posebnim dehedom in posebnim odhedom kakor tudi peskavalščem za konje na sejmišču samem.

Mestno županstvo v Novem mestu
dné 10. julija 1897.

Zupan:

Dr. Schegula.

202 3 2

Ljudska posojilnica,

registr. zadruga z neomejeno zavezo,

v Ljubljani, Gradišče št. 1.

200 5

Stanje dné 31. avgusta 1897.

(15mesečni obstanek.)

Posejila	gld. 455.711-93	Udev 362 z vplačanimi de-	
Naloženo pri hranilnicah,		leži	gld. 2.621-—
bankah, poštni hranilnici		Hranilnih vlog	526.870-31
in gotovine	gld. 96.321-67		

Raifajsnovim posojilnicam posodila gld. 186.246-28.

Prometa v 8 mesecih, od 1. januarija do 31. avgusta 1897, je 2.115.007-87.

Vizitnice

in koverte

priporoča

Katol. Tiskarna

Iščem

učenca,

ki bi imel vesenje do ključavničarskega obrta. Več po dogovoru — Ignacij Lončar, ključavničarski mojster v Lukovici na Kranjskem. 206 3-3

Zahvala.

S Klanca pri Komendi, dné 30. avg. 1897.

Dné 19. julija t. leta sta mi pogorela gospodarska poslopja. Škoda je bilo 2000 gld. Poslopja sta bila zavarovana pri c. kr. zavarovalni družbi Avstrijski Feniks na Dunaju. A zavarovanje ni bilo več veljavno, ker nisem bil v pravem času plačal. Poskusil sem vendar svojo srečo ter naznanil generalnemu zastopu. Cenila se je škoda ter izplačala v celem znesku 2000 gld.

Za to velikodušno darilo se slav. glavnemu zastopu v Ljubljani najtopleje javno zahvalim.

213 1-1

Frano Pogačar,
posestnik na Klanca pri Komendi.

Pravo tirolsko sukno (loden)

priznano najboljšo tirolsko nevaljano sukno za zimska in letna oblačila; za moške in ženske vsakega stana, je iz dobre volne napravljeno, vsega priporočevanja vredno po svoji trpežnosti in po nizki ceni; izdeluje iz razpošilje prva Goraje-Intalska tovarna za sukno

A. Draxel-a sinovi v Flirsch-u,

Tirolsko D.

211 6-2

Oelz^{ova} kava

je najboljši in najčistejši primesek h kavi.

149 25-15

Čestite gospodinje!

Zahtevajte in kupujte to kavo!

Prodaja se v rdečih zavitkih z belim trakom ali pa v katljah.

Vse stroje za poljedelstvo!

Vseviš znižane cene!

Triljni (maslini stroji za lito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. — Skropilnice proti peronosperi, abeljski sestav Vermolero. — Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč, kakor hidravlične (vodovodne) preše). — Slamorezalnice, katere se jako lahko gonijo, po zelo zmernih cenah. — Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vaskovratne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi

IG. HELLER na Dunaju,
II, Praterstrasse 9.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

182 10 Zastopniki se iščejo. 265 20-12

4 zlate, 18 srebrnih kotaja, 30 častnih in priznanih diplom.

Kwizde korneuburški redilni prašek.

Živinozdr. diet. sredstvo za konje, govede in ovce.

Rabi se že tokom 43 let, po največ hlevih, ako živali seče jesti, slabo prebavija, v zbeljšanje mleka in da daje živina več mleka.

Cena: škatlj. 70 kr., pol škatlj. 35 kr.

Pristen je le, ako ima poleg natisnjeno varstveno znamko. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

Glavna zaloga:

Franz Iv. Kwizda

e. in k. avstr.-ogerski in rumunski
117 dvorni zalagatelj 8-7

okrožni lekarnar v Korneuburgu pri Dunaju.

Največji izbor

Najnižje cene

Prubik. ke. Pounavila

L. Mikusch,
tovarna tehnikov,
Ljubljana, Mostni trg 15.

170 18-12

Hotel Fischer, Kamnik, Kranjsko.

Pozitno podpisani slavnemu občinstvu uljudno naznanja, da je s 1. majem letna občestina

hotel Fischer

v mestu Kamnik, najprijetnejšem zavetišču in kopališču, prevzel zopet v lastno rečijo.

Priporočujoč se slavnemu občinstvu za obilni obisk naznanja, da bo de skrbel prav posebno zadovoljiti cenjene goste z izborno vinsko kapljico, vselaj svežim pivom, z dobro, ukusno gorko in mrzlo kuhinjo.

V hotelu se nahaja mnogo sob za prenočišče, kakor tudi letna stanovanja.

S spoštovanjem

189 10-7

Fran Fischer.

Jedino pravi Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmaceutičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pragrahi
pri Rogatec-Slatini.

Prekušen in potrjen od zdravstvenih oblastev.

Najstareje, najpristneje, najrečnejše in najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prave in plučne belosti krč v žolodcu itd. ter je vsa- bno notranje in zunanje.

V snak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka Adolf Thierry, lekarna pri „angelju varhu“. Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene ti-skase varstvene znamke, naj se odkloni kot dim ceneje tem nič vredneje ponaredbi. Pazil naj bo teraj vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalci in posnemevalci svojega jedine pravega balzama, kakor tudi prekupci nič vrednih ponarejenih, občinstvu varajočih drugih balzamev, zasledujem najstrežje sednijskim potom na podlagi zakona s varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naredi direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierryja v Pragrahi pri Rogatec-Slatini. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franco vsake avstro-ogerske poštno po-staje 4 krome, v Boeno in Heroegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krome 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne raspošilja. Raspošilja se samo proti predplačilu ali poštnemu povzetju. Pazil naj se vedno natančno na zgorajšnje zeleno varstveno znamko, katere mora nositi v snak pristnosti vsaka steklenica.

Adolf Thierry, lekarnar

139 20-17 v Pragrahi pri Rogatec-Slatini. 396 30-14